(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 20. 14. травня 1944. Рік II.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 163-47
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 163-47
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42
7a

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

„З німецького боку буде пороблене все, щоб Галичину захистити перед большевиками"

Генеральний Губернатор д-р Франк у Львові

ЛЬВІВ. — З нагоди свого короткого побуту в Галичині Генеральний Губернатор, після короткої відправи урядовців і службовців галицької адміністрації, прийняв делеґацію населення. Вислухавши звідомлень про актуальне положення, д-р Франк запевнив представників населення, що з німецького боку буде пороблене все, щоб Галичину захистити перед большевиками. Він подякував за зразкову і абсолютно лояльну поставу населення без різниці національности. Позитивні висліди співпраці з органами німецької влади залишають сліди всюди у щоденній праці, а зокрема вони виразно проявляються у продукційних цифрах промислу й сільського господарства.

Д-р Франк, якого губернатор д-р Вехтер привітав висловами щирої радости, подав на відправі урядовців і службовців Управління Області перегляд теперішньої військової ситуації та ствердив, що німецькій збройній силі вдалося спинити просування большевиків. Фронт устабілізувався і зміцнився. Ніхто з працівників цивільної адміністрації Галицької области не розчарували довір'я. Навіть у найближчому сусідстві властивої фронтової лінії цивільна адміністрація працює зразково. Вона міцно вірить у перемогу німецької зброї й німецьких військ, які пліч-о-пліч з мадярськими дивізіями стоять у повній готовості втримати фронт у Галичині і знову відсунути його на схід. Також переважна частина українського і польського населення у Галичині сильно вірить у розгром большевиків. Це просто подивугідне явище, що галицький селянин зараз таки за фронтовою лінією під охороною німецького вояка управляє поле і забезпечує жнива, так само, як у мирний час. Галицький селянин знає, що він робить. Большевизм загрозливо стоїть перед його батьківщиною і всі ті жахливі злочини, що їх большевики доконали, як вдерлися в Галичину, являються обвинуваченням, яке мусить почути ввесь культурний світ.

ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Весняна відлига спинила всі більші воєнні дії в середній і північній частині східного фронту. Тому всі ворожі дії над Березиною, між Березиною і Дніпром та коло Вітебська і Полоцька мали переважно місцевий характер. Одначе воєнні приготування большевиків у запіллі тієї частини фронту дозволяють здогадуватися, що ворог думає про більшу офензиву, коли це тільки позволять атмосферичні умовини.

Всі важні боєві дії відбувалися в південній частині східного фронту, тобто в просторі між Ковлем на північному заході та Севастополем на Криму.

Між Поліссям і Чорним Морем

В південній частині східного фронту головні боєві дії відбувалися в 5-ох точках. **Перша з цих** це Севастопіль на Криму. Зібравши велику силу важкої зброї, першусього артилерії, літаків і повзів, большевики почали ряд важких атак проти німецьких оборонних становищ в руїнах Севастополя. Німецькі та румунські війська зуміли відбити всі наступи ворога. При поборюванні ворожих атак великі прислуги робили німецькі та румунські летунські відділи. В оборонних боях за Севастопіль приймали участь також одиниці німецької та румунської фльоти.

Другим вогнищем большевицьких наступів був простір над долішнім Дністром, де большевикам також не вдалося тривко опанувати західній беріг, щоб відтак ударити на гирло Дунаю та Кишинів. Згодом виявилося, що наступи над долішнім Дністром були прикриттям для великої битви під Ясами, що творять **третю точку.** Понад 3 дні ішли важкі бої на північний захід від Яс. На розмірно вузькому просторі 50 км між Пакшанами і Франое на схід від румунського Серету — большевики кинули в бій понад 350 власних і американських повзів, масу боєвого летунства і багато піхоти. Та без уваги на ті величезні зусилля большевики не змогли зрушити німецьких та румунських оборонних становищ. У важких боях ворог утратив від вогню німецької протипанцирної зброї 160 повзів. З того 65 повзів знищили німецькі та румунські літаки, спеціяльно озброєні для поборювання повзів. Після 3-ох днів завзятих змагань, сила большевицьких наступів почала слабнути.

В **четвертому** боєвому просторі між Карпатами, горішнім Дністром і Тернополем, ворожі наступи чергувалися з німецькими та мадярськими протинаступами, що знову принесли німецьким військам нові теренові осяги, зокрема коло Коломиї та Станиславова. Але в цьому просторі покищо іде обостороння підготова до нових боєвих дій більшого розміру.

Більше рухливий був **п'ятий** відтинок коло Ковля, де німецькі війська успішно відбили низку ворожих сильних атак та захопили залізниці, що від заходу і півдня ведуть до цього міста. Німецьке летунство успішно бомбардує ворожі залізничі шляхи і двірці в Києві-Дарниці, Фастові, Коростені, Сарнах і Тернополі.

На Півдні — Італія і Балкан

На обох італійських фронтах — під Касіно і Неттуно не було ніяких більших боєвих дій. У сміливих випадах німецькі війська поправили на обох відтинках свої становища, займаючи деякі височини. Підчас тих боїв німецькі війська знищили чимало ворожих заборол.

В західній частині Балканського півострову відбувалися успішні бої з комуністичними бандами. Особливо відзначилася в них перша козача дивізія, яка там воює вже від осени м. р. У квітні ц. р. бандити втратили на Балкані понад 10.000 вбитих і стільки полонених. Останніми часами німецькі війська знищили у східній Боснії 5 великих комун. банд. Рівнож німецькі, болгарські та національні сербські відділи не допустили до того, щоб комуністичні банди перекинулися на територію Сербії.

В повітрі

Вороже летунство продовжувало свої терористичні налети не тільки на німецькі відкриті міста, але також на західні зайняті простори, Італію та Мадярщину й Румунію. Американські бомбовики налітали за дня на Берлін, північно-західну Німеччину, Флоренцію та румунські

(Док. на 2-ій стор.)

Закріплюймо основи нашої майбутности

Існування кожного народу оперте на його культурних та економічних надбаннях. Щоб створити міцні основи під майбутність народу **треба жертвенного труду кожної одиниці,** зрозуміння національної спільноти. Кожний врешті це найкраще зрозуміє, що ми самі творимо й творитимемо своє життя і якщо бажаємо забезпечити кращу долю грядучим поколінням нашого народу, мусимо визбутися самолюбства: не можемо відмежовувати себе від національної збірноти і творити в ній осамітнені острівці байдужих на все людей.

Переживаємо тяжкі часи, повні тривоги за найближчі дні. Часи, що в них зроджується нове життя, в нових умовах. Хоча гремлять гармати, дудонить земля від розриву бомб, хоча палають оселі і ллється кров неповинних, мусимо **дальше працювати нормально,** бо того вимагає життя і наше майбутнє, — це природний гін продовжувати та вдержати існування роду.

Український нарід у цій війні приніс велетенські жертви і несе їх дальше. Проріджуються ряди в той час, як саме нашому народові потрібно якнайбільше вишколених та освічених людей до праці, щоб відбудувати країну, щоб творити і організувати самостійне господарське життя. Наш нарід був не тільки політично поневолений але був також поневолений під оглядом господарсько-економічним — майже всеціло господарські ділянки були в руках чужого елементу. А саме міцний економічний стан народу це тривкі основи його життя та існування. Тому необхідно нам вишколювати цвіт народу — нашу молодь. Їй мусимо дати відповідне виховання, практичне знання, фахову освіту — цю преважливу зброю для здобування кращого життя. Ця молодь мусить стати піонерами у промощуванні шляху, що провадить до вершин людської культури і добробуту. Всі наші надбання створили ми самі своєю працею та жертвенністю. Мусимо також тепер і в майбутності **все творити власним зусиллям.** Тому необхідно нам до цього крім жертвенної праці ще й гроша, що без нього не можемо зробити ні кроку вперед. Цей гріш, що забезпечить нам краще життя та створить міцні підвалини для існування та розвитку нації, мусимо дати ми самі. Жерт-

венність ціхує наш нарід і ця добра та корисна прикмета мусить бути всеціло звернена в напрямі закріплення нашої майбутности. Мусимо створити все народну самодопомогову акцію і її безвідкладно перевести в життя. Увесь наш загал мусить взяти в цій акції активну участь. Не можемо допустити до того, щоб частина нашої суспільности —і то саме така, що має добрі матеріяльні умовини життя — стояла осторонь всенародної жертвенности. Мусимо також й цих приневолити включити себе в рямки національної збірности, працювати також для неї і таким чином забезпечити цій збірноті кращу долю.

Бсенні дії останнього часу послабили хвилево нашу жертвенність. Затратилося у нас почуття виповнювати безперервно свій національний обов'язок у формі складання датків на народні цілі до диспозиції УЦК. Фонди УЦК і його підбудови через те помітно змаліли, фонди, що творили і давали життя. Видатки натомість зросли непомірно, бо треба спішити з допомогою тисячам евакуованих та втікачів, що в подавляючій більшості здані на поміч загалу. Мусимо дальше опікуватися нашою молоддю в школах, нашими сиротами та всіми іншими потребуючими, що їх дуже багато серед нас. Наш провід мусить дальше тримати руку на живчику нашого культурного і господарського життя, щоб воно ні на мить не слабіло, але навпаки ще більше процвітало. Тому необхідно кожному і кожній з нас сповнити свій національний обов'язок точного вплачування та вирівняння залеглостей національної вкладки та складання датків на інші народні цілі. Мусимо під теперішню пору особливо щедро жертвувати на високошкільну студіюючу молодь (КоДУС), на молодь середніх і фахових шкіл, полонених, Науковий Фонд, найбільше потребуючих, на культурний фонд, на поміч українським робітникам в Німеччині ітп. Жертви на повище названі цілі можна складати в кожному УОК-у, в кожній Делегатурі, можна пересилати поштою до Українбанку, в Кракові, Ґрінештрассе ч. 22 на р-к УЦК ч. 108, на р-к 8054 в Поштовій Касі Ощадности в Варшаві і т. п. При пересилці грошей слід подати на яку ціль призначений даток.

Акція жертвенности саме тепер повинна бути спонтанна. Національний інтерес вимагає робити тепер більше як буває в нормальних умовинах. Мусимо зацікавитися собою і переконуватися, чи наш знайомий вплатив справді національну вкладку чи справді жертвує на народні цілі. Недбайливцям, неохочим до виконування самозрозумілого національного обов'язку треба приговорити, переконати про недоцільність такого поступування, а може часом треба ужити інших гостріших засобів.

Вийнятковий стан, в якому опинився наш нарід змушує нас до усіх мож[illegible]вих способів, щоб рятувати [illegible]ння, забезпечити [illegible]ня.

[illegible] В. Б.

ОГЛЯД ПОДІЙ

(Докінчення зі стор. 1-ої).

міста в нафтовому басейні — Плоешті й Турну-Северин. Британські літаки атакували вночі середню Францію, простір над долішнім Райном, місцевості в західній Німеччині, Мангайм і Кельн та столицю Мадярщини — Будапешт. Підчас тих налетів ворог утратив понад 278 літаків, з того більшість 4-и моторових бомбовиків. Німецьке летунство успішно атакувало військові об'єкти в Англії, а зокрема пристань Плімавтс і ворожі кораблі зосереджені коло англійського південно-західного побережжя.

На думку військових спеціялістів сила ворожих атак значно зменшилася. Це сталося завдяки постійному ростові німецької протилетунської оборони, а також і через те, що у ворожому таборі мабуть прийшли до переконання, що летунські атаки не в силі зломити спротиву німецького народу. Одночасно треба згадати, що в останньому тижні зокрема сильно зросла участь німецького летунства на воєнних фронтах, що спеціяльно виявилося в боях на Криму та під Ясами.

На морі

Німецькі підводні човни і літаки затопили в квітні 23. ворожі торговельні кораблі, загальної містоти 153.820 брт, 27 ворожих нищильників та чимало менших воєнних одиниць і важко ушкодили 34 ворожих кораблі, загальної містоти 227 тисяч брт. — В останньому тижні німецькі підводні човни знову затопили 8 ворожих нищильників і конвойних кораблів та сторпедували 5 транспортових кораблів на 30.000 брт

Перед висадом

Аліянти далі зволікають з ударом на європейський суходіл, хоч Сталін у своїй промові з нагоди 1-го травня сказав, що Німеччину можна б перемогти тоді, коли б її заатакувати з двох боків. Рівночасно з тим аліянти, після досвіду в Італії, почали сумніватися в успішність свого летунства, що мало бути одним з головних чинників при висаді. При тій нагоді німецькі військові знавці зазначають, що не страшна німецьким військам також і важка ворожа корабельна артилерія. Як показав дотеперішній досвід, прибережна артилерія діє далеко краще. З того виходить, що німецькій обороній системі на Заході і на Півдні не страшні ні ворожі літаки ні воєнні кораблі. Зрештою німецький військовий провід постійно доповняє і розбудовує оборонні укріплення вздовж Атлянтійського океану і на півдні Франції.

Минулого тижня фельдмаршал Ромель оглядав оборонні уладження між Піренеями і французькою Рівієрою. Зокрема оглянув він дві південні французькі пристані — Марсей і Тулон. Німецькі військові спеціялісти розбудували їх на першорядні твердині. При тій нагоді в газетах появились описи, з яких виходить, що німецький воєнний провід у будові своєї оборонної системи взяв під увагу можливість ворожих летунських десантів і побудував відповідні уладження в запіллі.

Геройська смерть японського адмірала

Підчас боїв на морі в південній частині Тихого океану при кінці березня ц. р. згинув геройською смертю головний командант об'єднаної японської фльоти адмірал Коґа. Покійний згинув, коли керував боєм з літака, який упав у море. Це другий з черги командант японської фльоти, що згинув такою смертю. Перед роком те саме сталося з пок. адміралом Ямамото. З приводу смерти адм. Коґи великий адмірал Деніц від німецької воєнної фльоти вислав телеграму до японського міністра морських справ з висловами співчуття. Новим командантом японської об'єднаної фльоти став адм. Тойода.

Воєнні дії в південно-східній Азії ідуть своїм шляхом.. В Індії японці продовжують успішний наступ на Імфаль.

Як подають, англійці випустили з в'язниці відомого провідника індусів Ґандія. Урядово подано, що Ґандія звільнили через поганий стан його здоров'я.

В Китаю японці продовжують наступ у просторі залізниці Ганкав—Пекін. На Новій Ґвінеї американці висіли у двох місцях північного побережжя, бажаючи окружити японську 18. армію.

Сталін далі своє

Як ми вже згадували, Сталін, промовляючи з нагоди 1. травня не тільки домагався створення „другого фронту", але також зазначив, що большевики мусять іти „визволяти" поляків, чехів та всі інші народи західної Европи. З того ясно виходить до чого змагають большевики. Вперто ідучи до тієї цілі, большевики недавно підписали новий договір з чеським еміґраційним урядом Бенеша. На його підставі чеські війська підлягатимуть большевицькому проводові. Большевикам мала б також підлягати й адміністрація краю. Тому, що все те діється без порозуміння з англійцями та з американцями, ясно, що підстави аліянтсько-совітського союзу дуже хиткі. Про те саме свідчать також наміри Сталіна створити в Москві польський комуністичний уряд. На всякий випадок аліянти не бажають собі сварки з большевиками. Тому, коли недавно підчас відвідин заступника американського мін. зак. справ Штетінюса в Лондоні, польські еміґранти домагалися, щоб зайнявся справою адміністрації тих колишніх польських земель, де тепер увійшли большевики, Штетінюс не виявив охоти встрявати в ті справи.

Імперіяльна конференція в Лондоні

В англійській столиці почалися наради голов урядів поодиноких англійських доміній: — Канади, Південної Африки, Австралії та Нової Зеляндії. Від самого початку між учасниками нарад, яким проводить Черчіль зарисувалися дві течії. Одні є за тим, щоб урядам поодиноких доміній залишити більшу свободу в заграничній політиці, інші знову є за її зосередженням у руках лондонського уряду. Та найбільші трудноші виринули перед учасниками нарад, коли вони хотіли собі з'ясувати за що в дійсності Англія воює.

Господарський договір між Еспанією та Англією і Америкою

Як відомо, англійці та американці були припинили довіз нафти й бензини до Еспанії, жадаючи від неї припинення торгівлі з Німеччиною. Після довших переговорів тепер прийшло до порозуміння між Еспанією і Англією та Злученими Державами. За ціну деякого обмеження у доставах вольфраму для Німеччини, Англія та Америка погодилися на довіз нафти й бензини до Еспанії.

ЗАМАНИЛИ ВІРНИХ ДО ЦЕРКВИ І ПІДПАЛИЛИ ЇЇ

БУКАРЕШТ. — Одному мешканцеві місцевости Рудниця вдалося втекти вже після большевицької окупації. У своєму зізнанні перед німецькими вояками подає він, м. ін., про злочини большевиків серед особливо підступних умовин. Свідок большевицької жорстокости, 36-літній Микола Владіміров, розповідає ось що: „Коли большевицькі війська зайняли Рудницю, совітський командант звернувся з прилюдним закликом до населення, заповідаючи „совітські права", а передусім „вільність релігійного визнання". Наступної неділі війшлося до церкви дуже багато людей. Я запізнився і хотів саме виходити з хати, коли побачив одного знайомого, який біг до мене. Він був сильно подразнений і, ледве дихаючи, сказав: „Церква горить!" Зараз таки я побачив густий дим, а серед нього ясне полум'я. Коли я зблизився до горіючої церкви, почув з її нутра жахливий крик. Довкола церкви стояв відділ енкаведистів, який нікому не дозволяв зближатися. Мені нарешті стало зовсім ясно: большевицькі вбивники замкнули знадвору двері церкви та запалили її разом з усіми людьми. Таким чином нещасні вірні з Рудниці знайшли жахливу смерть, тому, що вірили в обіцянку большевиків. Кинувши ще один безнадійний погляд на горіючу церкву, я втік звідти, як тільки міг швидко, додому і ще тієї самої ночі втік із міста".

КВІТЕНЬ І ТРАВЕНЬ

призначені на переведення всенародної великодної збірки „ПИСАНКИ" УЦК на допомогу збіґцям.

Крім виконання обов'язку, треба ще посвяти

Часто говориться й пишеться, що наша Загальна Справа дуже терпить від того, що в нас люди іноді не мають почуття обов'язковости. Один забуде, другий спізниться, інший злегковажить, ще інший скаже собі в душі: „а хто мені до розказу" й так пропадає й найкращий задум. Само собою, що потерпіти за це мусить ціла національна спільнота. А все причина — невиконання обов'язку. Проте, коли справу передумаємо, як то кажуть, до самого кінця, то пізнаємо, що навіть тільки саме чисте виконання звичайних обов'язків супроти Рідної Нації не вистачає. Чому? Наші обов'язки супроти нації, то якби наші довги. Сама тільки сплата тих довгів, щоправда, вирівняє, так би сказати, наш рахунок, але не дасть для нації ніякої надвишки — прибутку, себто не спричинить зросту її сили, а без цього замість розвитку мусів би прийти заник національного життя. Тому, щоб нація могла зростати в силу та могутні шати, мусить кожний з нас не тільки солідно виконувати свої національні обов'язки й то ставлячи їх на першому місці, але й мусить бути, так сказати б, щедрим для нації і працювати для неї з посвятою, не жаліючи ні свого майна, ні сил, а як треба, то й життя.

Історія переказала нам цілий ряд прегарних прикладів такої посвяти для власного народу.

Віковічною славою вкрилося ім'я спартанського короля Леоніда та його 300 спартанських вояків і 6000 греків, що, не маючи ніякої надії на власний рятунок, відважно посвятили своє життя для оборони своєї батьківщини перед перською навалою. Було це в 480 р. до Христа. Могутній перський король Ксеркс вирушив з величезною армією (1,700.000 піших, 90.000 їздців, 1000 воєнних і 3000 перевізних кораблів)— на підбій Греції, так, що здавалося, неначе ціла Азія переноситься до Европи. Всюди, куди тільки прибув Ксеркс, піддавалися йому без бою всі народи. Але не так поступив король Леонід зі своїми 300 спартанцями та 6000 греками-добровольцями. Він виступив до нерівного бою з перським військом у вузькому термопільському проваллі, який творив перехід з північної до середущої Греції.

Коли Ксеркс прибув до Термопіль, засміявся, почувши, що Леонід з такою малою кількістю війська хоче йому протиставитись. Він вислав до Леоніда послів, домагаючись віддати зброю. На те Леонід відповів йому гордо: „Прийди й візьми собі сам". А коли перський посол сказав Леонідові: „нас так багато, що наші стріли закриють сонце"; Леонід відповів: „Нічого не шкодить, будемо боротися в сутінках". Розгніваний Ксеркс велів своїм військам наступати на греків. Але греки не подавалися. Тоді Ксеркс вислав до бою прибічну сторожу своїх „безсмертних", але й вони нічого не вдіяли. І хто зна, як довго були б боронилися відважні спартанці, коли б не допоміг персам нікчемний зрадник Ефіяльт, що за юдині гроші показав персам гірську стежку, якою можна було обійти греків. Коли Леонід побачив, що перси окружають його ззаду, відпустив майже всіх греків і лишився тільки зі своїми 300 спартанцями та 700 греками. В хороброму бою полягли вони всі до одного, разом із своїм геройським королем Леонідом, посвячуючись всеціло для добра батьківщини. На місці бою поставили пізніше греки пам'ятник з написом: „Подорожнику, коли прийдеш до Спарти, скажи, що ми тут полягли, вірні законам держави". Славна пам'ять тих героїв живе до сьогодні.

Подібний приклад посвяти для батьківщини створили теж наші славні юнаки-герої зпід Крут, що 22. січня 1918 р. відважно протиставились московській навалі, яка під проводом большевицького ватажка Муравйова грянула на Україну. Геройський вчинок наших юнаків зпід Крут теж часто порівнюють з подіями під Термопілями.

Але не тільки були такими наші крутянські герої. Майже на кожній сторінці української давнішої й новішої історії зустрічаємо світлі постаті чи то з княжої чи козацької доби, чи з часів наших визвольних змагань. Ці люди йдучи за засадою „загальне добро понад особисте", жертвенно служили національній справі, а коли треба було, не вагалися й віддати своє життя для неї.

І не тільки українські мужі, але й пречисленні українські жінки вславилися великою посвятою для батьківщини. Тільки згадати такі імена як княгиня Ольга, Марта Борецька — славна оборонниця Новгорода, Мотря Кочубеївна — оборонниця Батурина, Ольга Басараб — неустрашимий політичний в'язень та багато, багато інших.

Духом посвяти для загальної справи був всеціло опанований наш національний пророк Тарас Шевченко, що і в найтяжчих хвилинах особистого життя на засланні не думав про себе, тільки про Україну, як це прегарно виспівав він у своєму незрівняному вірші: „Мені однаково". Щоб зрозуміти цього духа, пригадаймо собі окремі рядки з цього вірша:

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні,
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині —
Однаковісінько мені!
— — — — — —
Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять лукаві і в огні
Її окраденую збудять...
Ох, не однаково мені!"

Вдумаймося в оці слова Шевченка та щиро й відверто спитаймо себе в нашій совісті, чи ми, бодай трохи подібні до нього готовістю жертвувати нашим особистим добром для Загальної Справи. Пам'ятаймо, що це одинокий правильний шлях до нашого національного Воскресення, а водночас і нашого щастя.

Всі ці думки та міркування — це цінноші кожного народу. Тому дуже важна річ, щоб вони панували в цілому суспільстві, а зокрема повинні вони від зарання просвічувати уми нашої молоді та заповнювати її молоді серця святим вогнем високого ідеалізму. Це мусимо всі постійно мати на увазі та докласти всіх зусиль, щоб у душах нашої молоді защепилася та глибоко вкорінилася висока засада: „загальне добро понад особисте", бо тільки молодь з цією засадою зможе запевнити Україні краще майбутнє. Але щоб молодь пройнялася цією засадою, треба до цього великої виховної праці батьків, учителів та всіх старших. Треба молодь спонукувати та заставляти до витривалої боротьби за високі ідеали посвяти для загального добра. При тому пам'ятаймо про римську приповідку, що „слова навчають, а приклади потягають" і тому не обмежуймось тільки гарними словами, але й творім відповідні діла, які доказуватимуть, що ми є теж правдивими визнавцями засади „загальне добро понад особисте". В. Г.

Відвідини у добровольців Галицької Дивізії

(*) На запрошення команданта Галицької Дивізії відвідали добровольців в днях 24. і 25. квітня ц. р. Губернатор Галичини д-р Вехтер, голова Військової Управи, полк. Бізанц, член Військової Управи Степан Волинець і заступник провідника УЦК д-р Кость Паньківський.

Командант Дивізії, якому при привітанню п. Губернатор зложив ґратуляції з приводу авансу на генерала, приготував своїм гостям прийняття, найгарнішою частиною якого був показ тяжкої праці Дивізії підчас цілоденних боєвих вправ.

Вишкільний табір положений у гарній здоровній околиці. Бараки, в яких мешкають старшини і стрільці, одні муровані, другі дерев'яні, але всі добре забезпечені від холоду. Перед бараками — гарні квітники.

Ранком пройшли асфальтовими доріжками відділи наших добровольців з піснею на устах на вправи. Ішли піхотинці, штурмовики, піонери, відділи зв'язку зі своїм складним приладдям. Їхали польові, піхотні, протилетунські та протипанцирні гармати.

Чергового дня до старшин Дивізії, яких зібралось кількасот у великій залі старшинського касина промовив Губернатор д-р Вехтер. Він з'ясував своїм слухачам історичне значення, яке матиме постава Дивізії супроти ворога в часі, коли вирішується доля Европи. Галичина завжди належала до Европи, на її полях дуже часто вирішались важкі бої з наступаючими зі Сходу азійськими ордами. Сьогодні місце Галичини також в Европі і її сини разом із іншими европейськими народами повинні цю Европу захищати, щоб відтак могти зайняти відповідне місце в новій Европі.

Вечором була спільна вечеря з командантами полків і інших відділів, підчас якої виступала дивізійна духова оркестра, хор і джазовий квартет.

25. квітня підчас боєвих вправ Дивізія показала, чого вона за кілька місяців навчилась і як багато з воєнного мистецтва вона вже вміє. Стрільці опанували вже вміння орудувати всіма родами зброї, що ними розпоряджає Дивізія. Це велика виховна школа для нашої молоді, де вона крім знання воєнного мистецтва дістає ще солідне виховання, потрібне майбутньому, здисциплінованому, охочому до щоденної праці, відданому своїй національній спільноті громадянину. Командант Дивізії з найбільшим вирозумінням і серцем підходить до довірених йому українських добровольців і побатьківському дбає про їх військовий та громадянський вишкіл.

День перегляду праці Дивізії закінчився театральною виставою „Веселого Львова". Перед виставою до зібраних старшин і підстаршин промовив ще раз Губернатор д-р Вехтер, потім говорив заступник провідника УЦК д-р Паньківський, який вітав добровольців від імені Провідника і висловив своє вдоволення тим, що бачив впродовж цілого дня дивізійних вправ та закликав добровольців, щоб ішли далі раз вибраним шляхом до світлої мети. Потім промовляли член Військової Управи ред. Степан Волинець і вкінці полк. Бізанц, якого зібрані старшини та підстаршини вітали оваційними оплесками.

Відвідини Дивізії залишили у відвідувачів велике враження та поглибили переконання, що Дивізія сповнить покладене на неї історичним моментом завдання і оправдає довір'я, яке мають до неї влада й українське громадянство.

У перші роковини

30. квітня ц. р., у перші роковини існування Галицької Дивізії, відбулися у Львові і в Криниці святочні сходини, влаштовані заходами Військової Управи. Святкування почалися Богослужбою. У Львові, в храмі св. Юра, Службу Божу відправив начальний полевий духовник о. мітрат В. Лаба, що й виголосив коротку проповідь, в якій згадав про реальну вартість нашої Дивізії у боротьбі за існування нашого народу.

Після Служби Божої у Криниці, підчас прийняття, принагідну промову виголосив м. і. начальник Військової Управи з Криниці. Він згадав про те, що саме в річницю заснування Стрілецької Дивізії Галичина Військова Управа поділена на дві частини —Львів і Криницю, але наші думки, наші бажання одні: рам'я об рам'я з німецькою армією бити спільного ворога — большевиків.

На святочному засіданні у Львові, на якому були приявні члени й Повновласники Військової Управи, Представники УЦК і шеф уряду доповнення зброї SS, Голова Військової Управи, полк. Бізанц виголосив святочну промову, в якій змалював пройдений шлях Дивізії. Заступник Провідника УЦК д-р К. Паньківський і член ВУ, ред. Ст. Волинець склали цікаві звіти зі своїх відвідин Дивізії. Військові Повновласники складали звіти з праці за останні місяці. Про пляни на майбутнє говорив шеф уряду поповнень зброї SS, гавптштурмфюрер Шульце, торкнувши актуальне питання запасу Дивізії та побільшення збройної формації галицьких добровольців, що в кінцевій фазі війни може мати велике значення.

ГУБЕРНАТОР Д-Р ВЕХТЕР ПРИЙНЯВ ВІДЗНАЧЕНИХ СТРІЛЬЦІВ ГАЛИЦЬКОЇ ДИВІЗІЇ

З нагоди перших роковин SS Стрілецької Дивізії „Галичина" Губернатор Галичини д-р Вехтер прийняв у себе делеґацію відзначених стрільців Галицької Дивізії. На чолі відзначених був герой боїв за Тернопіль, Бобель Гриць, відзначений начальною армійською командою залізним хрестом 2 кл., „Спанґе фір Нагкампф Інфантеріштурмабсцайхен" і медалею для поранених. З ним були стрільці Білецький Василь, Виклюк Василь і Юник Йосиф відзначені за хоробрість залізним хрестом 2 кл. в приявності представників Військової Управи, уряду поповнень і пропаґанди.

Почуття рівноваги

Кожна воєнна хуртовина не є легкою, а тим більше, коли говоримо про теперішні велетенські змагання за бути чи не бути цілих народів. Шалений вихор подій не одного з нас вибив з колії нормального життя, не один втратив найдорожче, що мав біля себе, проте це ще може не таке страшне, бо кажуть аби були руки та розумна голова — все можна нажити, здобути і вийти переможцем з найтяжчого становища. Але біда тоді, коли людина в такий час тяжкої проби, неправильно оцінюючи положення та його потреби, втрачає рівновагу духа і розумну голову. Було б, примірóм, занадто шкідливим для життя цілої нашої спільноти, коли б сьогодні серед нас знайшлись люди, які б переоцінюючи теперішню небезпеку для нашого життя, втратили віру в майбутнє, або, навпаки, легковажили цю небезпеку. Тимчасом знаємо, що завжди після бурі, як вітри розженуть в небі хмари, з'являється знову сонце, так і тепер, на землі, Добро переможе зло, коли тільки за перемогу цього Добра змагатиметься з'єднана міць цілої нації, що свідома своїх завдань не втратить рівноваги духа і вдержливости нервів аж до останнього моменту.

Візьмім навіть простий приклад: хтось переходить по вузенькій, перекинутій через річку, дошці і ось раптом захитався, тобто втратив рівновагу, розгубився і тому впав у хвилі річки а може й загинув. Уявимо собі інше: корабель у грізному розбурханому морі збився з курсу, потрапив на підводні скелі. Люди стривожились. Але яка б доля була корабля, коли б капітан і вся залога втратила рівновагу духа, холодний розум і розгубилися. Корабель з людьми і всіми цінностями загинув би. Так завжди і скрізь. І тому коли говоримо про тяжкі хвилини життя окремої людини, чи певної спільноти, поруч інших важливих питань, завжди виникає питання життєвої рівноваги яка допомагає людям пройти іноді найтяжчу дорогу випробувань, боротьби та несподіванок.

Для рівноваги людського духа важливим є не тільки розум а також і емоціональні почуття та сила волі. Коли хвилеві почуття переважають над розумом людини, вона може кидатись у різні крайності і саме це, до деякої міри, може приводити людину до зневіри. Гарячкова ж, темпераментна людина в тяжкий час починає завчасно, як кажуть перегинати палку, без току перебігати з одного місця в інше, замість розумної постави та доцільної роботи там, де вимагають цього обставини. Бо ж знаємо, що коли спалахує велика пожежа часто теж знаходяться гарячкові люди, що іноді розгублюються, але найбільшу користь в такий час приносять саме ті, що хоч і поспішають але не втрачають стійкої рівноваги і ясного розуму. Таким людям приходять на допомогу сильні нерви і сила волі, якій підкоряються всі інші почуття. Саме вольова людина керуючись здоровим розумом завжди втримає свою рівновагу і щасливо переборе все лихо та досягне свого. Такі люди виводять кораблі з поміж скель розбурханого моря, здобувають серед здавалось би безнадійних обставин те, чого шукають і коли такій людині доведеться перейти й вузеньку дошку, перекинену через річку, вона сміливо без усяких труднощів перейде її, але [illegible] чий товариш схитнеться і полетить з цієї дошки в бурхливі хвилі річки.

Тільки врівноважені люди, люди з ясним розумом і вірою завжди були переможцями і добре було тому народові, в якому переважали саме такі люди.

К.

Протести українців проти большевицьких злочинів

БЕРЛІН. — Щодня надходять нові звідомлення очевидців про жахливі злочини спец. большевицьких відділів в окупованих большевиками українських територіях. В обличчі цих болючих фактів українці, що проживають у всіх країнах Европи, стихійно протестують перед сумлінням усього культурного світу, домагаючися, щоб уже раз покладено край того роду жидівсько-большевицьким ганебним злочинам проти безборонних людей. Від імені всіх українців, що натерпілися під большевиками, адвокат Семененко склав протест у великонімецькому радіо проти жидівсько-большевицьких нелюдських і жахливих злочинів. Він вказав на те, що надходять все нові й нові звідомлення очевидців про те, як большевики поводяться з українськими старцями, жінками та дітьми. Все це кличе до неба за помстою — сказав Семененко, — але для большевиків це не являється чимсь ненормальним. Семененко змалював також, як то большевики вдерлись в Харків та брутально поводилися з населенням міста. Він звернув увагу також на те, що большевики вже в 1933 і 1937 роках довели до масового голоду і масових розстрілів в Україні, користуючися цим, як внутрішньо-політичними засобами для підкорення українських селян. На закінчення адвокат Семененко заявив, що глибша підстава цієї жорстокої большевицької поведінки супроти українського населення лежить у тому, що українське селянство своїми корінями вросло глибоко в землю і не дає себе з неї зрушити. Тільки рішуча боротьба Европи проти жидівсько-большевицької плутократії може врятувати европейські народи — закінчив Семененко свій протест у берлінському радіо.

Що оповідають утікачі зі східної Галичини

Вніч з 27. на 28. квітня в одному місці німецької фронтової лінії у Східній Галичині з'явилося декілька дуже схвильованих цивільних осіб. Коли вони трохи прийшли до себе та заспокоїли голод і спрагу, розповіли про свої переживання. Між ними був також волосний старшина з села Коршова, віддаленого 3 км на схід від Лешнева. Він зветься Лука Гнатюк. Ось що він розповів: 19. березня вдерлися большевики в Коршів. Зразу всім забрали худобу, шкіряні чоботи та „теплу одіж, зокрема кожухи. Забрали також всю горілку та все збіжжя. Гнатюкові сказали червоноармійці, що він мусить відпокутувати за свою працю на становищі волосного старшини, але йому доведеться ще пождати, поки прибуде НКВД. Через 4 дні після того в Коршові з'явилася совітська делегація, що репрезентувала собою державну прокуратуру. Т. зв. прокурори — заявив Гнатюк — виглядали, як банда грабіжників. Були вдягнуті в цивільну одіж, але мали рушниці і автоматичні пістолі. Були між ними і жиди. Проводив ними старшина НКВД в ранзі сотника. Один із жидів, мабуть якась видатна особа, звався в них „товариш прокурор". Перед цю комісію негайно привели волосного старшину та агронома Степана Нагірного. Їх били страшно гумовою палицею. Після цього їх питали скільки збіжжя давало щороку село. Кожний мусів подавати чи заховав він, або закопав деякі речі і де. Якщо не признався, його катували у звірський спосіб. Якщо вартість укритих речей переступала суму 100 крб., власників цих предметів негайно розстрілювали, заявляючи, що це куркулі. Після того, коли знаходили деякі предмети, ця т. зв. комісія прокурорів все наново била і катувала волосного старшину. Коли ж один із совітських „прокурорів" бив в брутальний спосіб одну старшу жінку, а його інші співтовариші кинулися на дві молоді дочки цієї жінки, Гнатюкові вдалося втекти. Не зважаючи на те, що большевики гналися за ним, йому завдяки ознайомленню з тереном, вдалося пробитися до німецьких ліній, разом із його співтоваришами недолі.

Святотатства в Почаївській Лаврі

В районі Золочева попав у німецькі руки совітський сержант Мельничук. У час, коли большевики зайняли були Крем'янець і дальші околиці, його частина маширувала в запіллі до фронту. Саме тоді Мельничук із кількома своїми людьми прийшов у село Почаїв, яке завсіди славилося історичною Почаївською Лаврою. Почаївська Лавра складається з цілого ряду церков та підземних келій, наповнених різним церковним багатством. Почаївська Лавра була завсіди шанована населенням з близьких і дальших околиць як святість. Зайшовши в село Мельничук побачив поблизу Лаври великий здвиг народу. Тоді він пішов на подвір'я Лаври і ствердив, що там було яких 10—15 енкаведистів. Вони витягали звідти ікони та різні церковні предмети. Біля 200 цивільних осіб, правдоподібно зпоміж навколишнього населення, стояло в купці у куті подвір'я Лаври під охороною важко озброєних міліціонерів.

Поскладавши ікони на подвір'ї, міліціонери почали на очах переляканого населення обезчещувати в найбрудніший спосіб церковні предмети. П'яні большевицькі потвори не задовольнилися тільки цим святотатством, але почали стріляти з рушниць і пістолів у юрбу. Тут, в юрбі, в основному були ті, що колись належали до відвідувачів церкви. Крик і лемент людей, які безсило були виставлені на це масове вбивство, мішалися з гуком сальв з рушниць. Нараз появився провідник відділу НКВД, жид Шапіро, і наказав потворам зліквідувати до останнього цілий натовп людей. Він був також п'яний і звернувся до Мельничука, якого побачив в однострої червоноармійця та наказав йому також взяти участь у цім жахливім полюванні на людей. Одначе Мельничук, по змозі, якнайскорше покинув місце жахливої драми, бо підчас безпляновоï стрілянини його життя також було загрожене. Можна твердити, що ні одна цивільна особа не вийшла жива із подвір'я Почаївської Лаври.

✝ Посмертна згадка

Д-Р АНТІН ГОРБАЧЕВСЬКИЙ

Сеніор українських громадянських і політичних діячів, адвокат, колишній редактор і один з основоположників „Діла" та „Просвіти" в Галичині, член австрійського державного трибуналу, посол до галицького сойму, член Української Національної Ради ЗУНР у 1918-19 рр., член української дипломатичної місії у Варшаві 1919, сенатор 1927-30 р., помер у Сяноці на 88-му році життя.

В особі Покійного українське громадянство втратило Великого Громадянина, що не жалів ні здоров'я, ні своїх сил для спільної справи у всіх ділянках праці — як правник, політик, економіст і особливо як виховник. — В. Й. П.!

КОМУНІКАТ

В місяці квітні і травні проходить, за дозволом Правління Ген. Губ., по цілому нашому краю всенародна збірка „ПИСАНКИ" УЦК, що призначена на допомогу втікачам.

Кожний українець(ка) та кожна українська установа повинні сповнити свій обов'язок і зложити від себе щедру жертву на ПИСАНКУ УЦК.

Докладім усіх старань, щоб цьогорічна „ПИСАНКА" УЦК принесла якнайкращі вислідн та щоб відповідала тим великим грошевим потребам, що саме тепер стоять перед Українським Центральним Комітетом.

Зорганізуймо на цю ціль збірку під церквою, влаштуймо імпрези „свяченого", а дохід із цього призначім на „ПИСАНКУ" УЦК.

Жертвуймо самі й постараймося, щоб наші знайомі зложили щедрий даток на „ПИСАНКУ" УЦК 1944 р.

З сьогоднішнім числом „Краківських Вістей" пересилаємо поштову складанку УЦК (ч. конта 8054), якою можна пересилати даток на „ПИСАНКУ" УЦК.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ

УКРАЇНЦІ В НІМЕЧЧИНІ НОСИТИМУТЬ ВІДЗНАКИ

БЕРЛІН. — Українці в Німеччині носитимуть відзнаки в національних кольорах. Це нове розпорядження являється зовнішньою ознакою признання за працю, виконану на службі боротьби проти большевизму. Таким чином українських робітників, що працюють у Німеччині, за їх заслуги для боротьби проти большевизму зрівняно у зовнішніх відзнаках з тими українцями, що зі зброєю в руках борються по боці Німеччини проти большевизму. Свої національні відзнаки одержать також московські і білоруські робітники. Таким чином, поруч українського тризуба на жовто-блакитному полі, що його носитимуть українські робітники, ми можемо побачити в Німеччині синій хрест Андрея у вінку зі соняшників, у московських, та біло-червоні національні відзнаки у білоруських робітників.

Концерт бандуристів. 24. і 25. 4. капеля бандуристів ім. Т. Шевченка, Відділу Культурної Праці Українського Центрального Комітету дала три концерти в Устриках Долішніх, з яких один був призначений для шкільної молоді з околишніх сіл. В програму концерту ввійшли українські історичні, побутові та жартівливі пісні.

Людське життя на сцені

Найкращим учителем, кажуть, є саме життя. Воно дає тисячі прикладів, тисячі фактів, людям, які вміють не дивитися і хочуть їх добре розуміти, вказують, як треба чи не треба поступати. В житті багато всяких комедій, що ними життя висміває чи то людську глупоту чи нездарність, але й багато траґедій, що нераз є наслідком стихійних нещасть — пожежі, повені, тощо — але як часто причиною тих траґедій є самі люди! Часом ті траґедії спричинюють чужі люди, але не раз таки самі свої. Бувають, як знаємо, родинні траґедії, що в них ніхто посторонній не винен, тільки сама рідня, чи хтось один із неї.

Але ні одному з нас не доводиться в житті все бачити, бо ж нема на це й спромоги. Часто бувало так, що людина поза своє село, а бодай поза свій повіт носа не показувала, а коли хто й побував світами то все ж таки не довідався всього, не додивлявся до всіх людей, до всіх їх прикмет. Багато з того, що в житті буває, а чого людина побачити там не може, можна побачити тільки в театрі. З того виходить, що театр — школа, що в ньому можна бачити багато дечому корисному навчитися. Тому театр уже віддавна відіграє дуже важливу ролю в житті народів. Візьмемо, наприклад, якусь п'єсу з історії, що в ній змальовані гарні вчинки людей, їх любов до рідного краю, їх змагання за добро рідної землі. Хіба тоді у глядачів, що бачать перед собою давні події, геройські подвиги своїх предків, нічого не твориться в душі? Хіба в їх серцях не загоряться любов до рідного краю, не родиться завзяття і охота покласти, як того вимагатиме батьківщина, і душу свою „за друзі своя"?

Буває іноді й так, що в якомусь суспільстві нарід не добачає своїх хиб, а хоч і добачає, не шукає шляхів, як їх усунути. І на цей раз театр знову помагає, бо виявляє на сцені наглядно лихо, а крім того подає ще й ліки. От і люди, побачивши на сцені хиби, подібні до своїх власних, давай призадумуватися, а то й робити щось, щоб їх усунути. Бо ж приглядаються виставі нераз і такі люди, що в героях п'єси пізнають самі себе, бачать в правдивому світлі свої хиби і від того нераз порушиться їх сумління. Багато громадських і людських хиб бачать люди у всій наготі як у театрі. Нераз герой п'єси, що боровся, виступав проти лихих людей і їх лихих вчинків, стає зразком для не одного глядача. Його посвята, його завзяття стають заохочуючим прикладом для людей, що в житті хочуть перевести ту ідею, яку автор представив у п'єсі. Людина загалом має великий нахил до наслідування і ту прикмету використовує театр. Автори, що пишуть п'єси для вистав, добре знають, що гра на сцені впливає на маси, і вони стараються через неї проводити якусь свою думку. Важні є тут передусім духові переживання осіб. Бо на сцені герої доброї п'єси не тільки говорять, рухаються, зайняті своєю працею, але переживають радості й смутки, надії, сумніви, тощо, а глядачі, стежачи за дією, переживають все те, що переживають актори на сцені. Оті спільні переживання мають велику виховну вартість, бо не тільки спрямовують наші думки на важливі справи, але й розбуджують у нас почуття любови до правди й краси, а відрази до всього злого, спрямовуючи нашу волю до змагань, до боротьби зі злом в ім'я вищої ідеї.

Багато корисного дає добрий театр громаді і поодиноким людям. Театр приневолює людей думати, застановлятися над людськими вчинками, оцінювати їх вартість. Крім того театр помагає людині контролювати свою поведінку, товариські форми, бо ж бачучи людей на сцені, кожний сам осуджує, хто поводиться гарно, а хто погано, хто вміє придавлювати свої пристрасті, а хто дається поривати сліпому гнівові, непогамованій пожадливості чи необмеженій скупості і т. п.

Правда, в театрі ставлять не тільки поважні п'єси. Театр є теж місцем погідної розваги. На те, щоб посміятися, ставлять у театрі комедії. Добра комедія має завсіди успіх, бо люди люблять „розвеселити душу", посміятися з смішних ситуацій, з людських хиб і недостач. Але про сміх у житті і про сміх у театрі вкоротці напишемо окрему статейку. В театрі, як і в житті, бачимо веселі і сумні переживання людей, бо завдання театру — показати людське життя на сцені.

Загально треба сказати, що український театр відограв дуже важну ролю в нашому національному житті. В часі, коли в Україні не було українських шкіл, коли й друкувати нічого не позволяли — театр був одиноким місцем, з якого лунало в маси українське слово. Це рідне слово з рідної сцени ширило любов до свого та піддержувало народ і в тяжкі роки його існування.

Я. Г.

Ґренляндія — зелений край

Коло 980 р. в околиці міста Дронтгайм в Норвеґії жив чоловік на ім'я Торвальд. Через якусь суперечку зі своїми земляками залишив він їх та переселився на Ісляндський острів, на захід від Норвеґії, на Атлантійським океані. Торвальд мав одного сина — Еріка Роде. Ерік був сміливий і хоробрий моряк. Він не міг сидіти на одному місці. Тягнули його морські пригоди, далекі сині моря та береги невідомих країв. Тому він розпочинає довгі морські подорожі.

В 982 р. підчас одної морської мандрівки заблукав він на одне побережжя, яке йому дуже сподобалося. Оглянув його докладніше і, повернувшись розказував із захопленням про нововідкриту землю, називаючи її по-своєму Ґренлянд — Зелений Край.

В літі 985 р. 25 чайок залишило західні побережжя Ісляндії та під проводом Еріка Роде взяло напрям на Ґренляндію, яка лежить на північний схід від Америки. Та чомусь щастя від них відвернулося. Із 25 чайок до західного побережжя Ґренляндії доплило тільки 14. Інші затонули в бурхливих хвилях Атлянтійського океану.

З тих, що врятувалися — одна частина, під проводом Бардсена, оселилася недалеко півострову Форвель (західна частина Ґренляндії), а друга під проводом Еріка Роде вирушила фіордами, тобто вузькими й глибокими заливами вглиб острова та замешкала на східному його побережжі. Нове життя на цьому острові поплило спокійно. На нових землях переселенці займалися головно рільництвом. Коло 1200 р. у місті Гардар покладено підвалини під будову першої в Ґренляндії церкви, яку присвячено опікунові моряків — св. Миколі. Тепер залишилися з неї тільки руїни.

Згодом, у пізньому середньовіччі, внаслідок збройних заворушень на півночі — перервалися торговельні сполучення між Ґренляндією та Скандинавією. Це мало катастрофальні наслідки для Ґренляндії та її мешканців, бо через те вони втратили довіз збіжжя. Життя на Ґренляндії почало поволі занепадати. Невдовзі із півночі вдерлися в Ґренляндію войовничі племена ескімосів, які й завдали ґренляндцям смертельного удару. Так горда держава, що її заложили ісляндські переселенці не змогла вже двигнутися більше зі свого занепаду та переходила в забуття. Одначе ще після цього життя в Ґренляндії цілком не припинилося. Тепер на просторі Ґренлядського острова (2,180.000 кв. км.) проживає яких 15.000 ескімосів та понад 100 европейців. Така історія тієї країни, що хоч називається „зеленою", то проте майже вся вкрита снігом і ледами.

Формально Ґренляндія належить до Данії, але в дійсності панують там тепер англійці та американці. Вони побудували на Ґренляндії свої бази для кораблів, що їдуть з Америки до Англії.

(-юк)

Операції серця

Підчас минулої світової війни, подібно, як і підчас теперішньої траплялися випадки, коли треба було переводити трудні операції воякам, які мали прострілені серця або такі, в яких застрягли відламки різних стрілен.

Було в світі кілька випадків, коли люди, які мали в серці відламки жили без операції. Операція серця потрібна конче лиш тоді, коли відламок, викликаючи кривавлення або зараження — перешкаджає праці серця або подразнює нервову систему. Якщо однак відламок заросте в грубій м'язистій стінці серця — операція конче не є потрібна. Не можна її робити в той час, як відламок тяжко видобути. Коли відламок застрягне у тонкостінній частині серця, що буває щасливим і дуже рідким випадком — не треба вважати цього ще безпечним. В більшості однак після таких поранень — наступає смерть.

Найбільш небезпечним для серця являється відламок гранати. Він викликує зараження крови й запалення тканки.

Менш небезпечна для здоров'я людини є куля, яка може залишитися, в серці або біля нього, не викликаючи смерти. Якщо попала вона у стінку серця — своєю вагою обтяжує вона його при рухах, і тоді треба її конче усунути. Щоб лікар хірург міг зробити операцію — мусить докладно визначити положення відламка, до чого служить відповідний апарат: акустичний (слуховий) вушукувач металів.

На початку кожної операції лікар мусить добре зважити, чи хворий видержить операцію і як її найкраще перевести, щоб зробити якнайменше розрізів і швидше закінчити операцію.

В час світової війни 1814—1918 рр. успішні операції серць: прострілених і таких, в яких застрягли відламки робив відомий хірург проф. Бон.

Дзвеніла сталь

Сонце гляділо крізь хмари цілу на помучені українські полки. З усіх боків летіли чорні захриплі крики монголів, спадав шум від їхніх стріл, що сипались на українську рать густим дощем.

Воєвода Яромир Ґрім мав повно ворожих татарських стріл у своїм червонім щиті. Стрясав їх на землю, як з дерева спілі грушки. Його лице було червоне, як рання вітрова хмара, його очі горіли, як дві зорі над морем, його дужі рамена стискали щит і меч і ратище. Розпечений сагайдак мав уже тільки половину стріл своїх і затроєних ворожих, що їх здобув...

— Переможемо — гримнув воєвода, не здолає нас ніяка сила.

А монголи й татарва йшли... і було їх, як трави та листу. Та серце Громової дружини було тверде, як Дніпровий ґраніт. Українські полки потрясали зброєю, йдучи на останній бій.

Блищали в сонці широкі, люті леза ятаганів, площівки спис і блищали сталеві та золоті шоломи дружин.

Путята Глум летів на спіненому коні. Його широкий меч змітав голови з татарських плечей.

— Нумо, браття, на славу землі Дажбога, потягнімо мужно! — кричав воєвода Івор Лютий до свойого полку, що йшов, як буря, на праве крило ворога.

— Пускай стріли! — кричав до дружини Путята Глум, що виріс із своїм полком, як лю велетнів, та вдарив з лівого боку на розгойдану гущу татарських баранячих кучмів.

Задзвонила українська сталь і дикий рев татарський струснув шуварами на берегах Калки.

— Бий ,бий їх, ідолів тьмутороканських — ревів лютим басом Путята Глум. І загриміли залізні довбні, задзвонили панцирі під мечами. Українська сталь зячно працювала в степу.

Трикутник стягався дужими лапами. Українські гридні прошивали списами татарські груди і встелили татарським трупом землю. Бій піднявся страшний, безпощадний. Як велетенська гора, піднімалася залізна нацвяхована довбня Вишати Гостомисла, й спадала тараном на гущу татарських голів. Курився дим, пахло кров'ю і стоптаною ковилою степу.

Татарська гуща збивалася в купу, а українські полки перли за Калку.

— Ще, ще, Яромире! Натискай і бий їх, бий цю прокляту степову наволоч, що нищить Україну!

— Бий! Бий, орду прокляту! — кричали всі і лютою лавою смерти косили татар і стискали залізним обручем.

З кола покотився червоний мурза татарський і настала дика січ. Українські мечі тяжко працювали. Мов буря, вирвала українська сила татарську гущу й кинула потопом у глибокі плеса річки Калки. Грім перемоги ударив по степу.

І на хвилю спочила переможна українська зброя.

А мутна річка Калка несла татарські трупи і звільна багряніла від ворожої крови.

І сходилися на дальшу раду українські багатирі і воєводи.

І піднявся до сонця золотий шолом воєводи Івора Лютого й задзвонив переможно мечем у панцир завзятий Путята Глум і слав сонцю й Україні свій привіт велетень Яромир Ґрім.

Б. Х.

Господарські справи

† Посмертні згадки

Дня 13. квітня ц. р. згинули член Холмсько-Підляської Духовної Консисторії о. прот. **Мирон Сенкевич** і діловод цієї ж Консисторії м-р **Володимир Баранів**.

о. прот. М. Сенкевич, одинадцятий з черги священик нашої Єпархії, що згинув у ці тяжкі часи свого священицького покликання, народився 22. XI. 1905 р. в с. Улашківцях, чортківського повіту, закінчив гімназію й греко-католицьку Богословську Духовну Академію у Львові. Прийнявши православ'я у 1931 р., він був рукоположений у священство 20. I. 1932 р. і проходив своє пастирське служення в парафіях — Ляховичі, Мелеші та Дубиці Церковні був. Гродєнської Єпархії. По приході на Гродєнщину большевиків був ними заарештований. Вийшовши з в'язниці, втік з родиною на терени Німеччини й тут далі священствував у парафіях: Набріж, Дрелів і нарешті в Холмі. Разом із тим покійний ніс обов'язки члена Місіонарського Повітового Комітету (з 1935 р.), декана (Радинь 1941 р.), економа Митрополичої Палати (в Холмі), а нарешті члена Холмсько-Підляської Консисторії. Енергійний, життєво досвідчений, у слові й письмі вільно володіючи чужими мовами, — покійний був незаступним при подагоджуванні різних справ, а за свою працю кількакратно був одмічений Єпархіяльною Владою, останньо хрестом з оздобами. Покійний осиротив дружину й двоє малих дітей.

М-р Володимир Баранів. Уроджений 1904 р. в Житомирі в родині урядовця. Пройшов тяжку життєву дорогу, поки вдалось йому з-під большевиків вирватися в Польщу, а далі скінчити Крем'янецьку Духовну Семінарію й Відділ Православної Теології при Варшавському Університеті. Відбувши по студіях військову службу, Покійний став Вихователем у Крем'янецькій Духовній Семінарії, в якій перед тим сам учився. Покликаний до війська з початком польсько-німецької війни, він попав до німецького полону, звідки повернувшись, прийшов на своє останнє становище — діловода Духовної Консисторії в Холмі.

Похорон покійних відбувся у Варшаві на Вольському цвинтарі дня 18. 4. при участі делегатів Холмсько-Підляської Духовної Консисторії о. прот. В. Мархеви й судді Віктора Соловія. На гріб покійних положено вінки від Владики Митрополита з написом: „Мойому співробітникові — вдячний Митрополит Іларіон". — В день похорону у Холмі в Соборі, після Служби Божої відправлено урочисту Панахиду за спокій душ, попереджену словом о. прот. Гр. Метюка, присвяченим пам'яті їх. На Панахиді був присутній Високопреосвященніший Митрополит Іларіон.

Дещо про шовківництво

Сьогодні, коли кожна держава старається бути самовистачальною, щоб бути сильною та незалежною, мусить дбати про те, щоб забезпечити себе всіма можливими природними сирівцями, а в першу чергу такими, які не дадуться заступити штучними. Одним із таких сирівців необхідним, як підчас спокою, так і підчас війни є шовковий сирівець.

Шовковий сирівець є витвором гусениць морвового шовкопряда, які від віків є годовані людьми в приміщеннях, і які в дикому стані вже тепер не стрічаються. Гусенички ті кормиться один раз річно літом протягом 30—35 днів. Кормиться їх листям білої морви. Коли гусениці дозрівають, виділяють із себе рідину, яка на повітрі ціпеніє і в цей спосіб повстає шовкова нитка.

Одна гусениця виділяє зі себе коло 1.000 метрів одноцільної тоненької і відносно дуже сильної нитки. Цією ниткою гусениця обмотується навкруги, будуючи собі домок, в якому відтак засипляє. Це є так звані шовкові кокони, які становлять шовковий сирівець.

Шовківництво має у нас всі можливості скорого розвитку. Воно, при великому роздрібненні землі на нашому тереиі, причиниться дуже до піднесення прибутковости дрібного господарства, ставлячи його в ряди самовистачальних господарств.

Велике значення шовківництва полягає на таких його прикметах: воно є сезоновим додатковим заняттям, яке припадає саме тоді, коли в полі є найменше праці, а саме в другій половині травня і в червні. Годівля є проста і легка, полягає на збиранні листя і кормленні ним гусениць. Працю ту можуть виконувати жінки і діти. Вона є проста і не вимагає ні великої науки ні практики. Годівля шовкопрядки дає високовартісний сирівець, який можна переховувати роками і який дуже пошукуваний.

Підставою продукції шовкового сирівця є морвові дерева, які становлять корм для гусениць. Морва це рослина спроваджена до нас із Азії з ціллю заведення у нас шовківництва. Вже тепер у нас стрічається по селах і містах багато морвових живоплотів та дерев. Морва показалась деревом дуже невибагливим і витривалим. Росте на кожній землі і в кожному місці. Морву можна садити всюди там, де ростуть малокорисні верби, каштани, тополі і інші дерева. Морвові дерева, крім корму для гусениць шовкопрядки, достачають солодких овочів, які дуже радо з'їдають діти, бо в них є багато цукру. З овочів морви можна робити вино та варення (конфітури). Морвове дерево вживають в боднарстві та на будівельний матеріял. Морвове листя законсервоване є дуже добрим кормом для дрібних тварин, головно футряних, які кормлені листям морви дають кращу шерсть. Морва є доброю медодайною рослиною.

Мимо того, всестороннього примінення морви, плекають її виключно на корм для гусениць шовкопрядки, щоб одержати шовковий сирівець — кокони.

Кокони шовкопрядки є дуже цінним і необхідним сирівцем у промислі, а спеціяльно у воєнному промислі. Шовковий сирівець вживається до виробу шовкових полотен на білля та убрання, які є дуже тривалі та гарні. Шовковий сирівець використовується до виробу риз і хоругов та до виробу ниток до шиття, які перевищують інші своєю якістю. Шовкова нитка є необхідна в млинарському промислі, при виробі млинарських сит, в електротехніці при ізоляції, в медицині для хірургічних цілей.

Багато більшого значення набирає шовковий сирівець підчас війни. Шовк є дуже сильною і тривалою тканиною, не нищиться скоро, може перетривати сотні років, добре видержує вогкість і є дуже елястичний. Завдяки тим своїм прикметам шовк не можна заступити нічим іншим, головно у воєнному промислі, де він є необхідний при виробі літаків та бальонів. Із шовку виробляють ракетові та летунські легкопади, всякого рода линви та шнури, вкінці шовк є конечний при виробі стрілива (муніції).

Зваживши це велике значення якого набирає шовковий сирівець підчас війни, нашим завданням під теперішню пору буде використати всі морвові насадження, які лише находяться на нашому терені для годівлі шовкопрядки. Щоб ні одно дерево, ні один кущ, ні один метер живоплоту не стояли не використані, і в цей спосіб причинялись до збільшення продукції того необхідного і високоцінного сирівця.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Митрополит Іларіон: Віра. Слово во врем'я люте. 1944. Холм, Свята Данилова Гора, 20. стор. Накладом Видавництва Холмсько-Підляської Духовної Консисторії в Холмі (Філія Українського Видавництва в Кракові).

Проф. Д-р Е. Грицак: Перегляд нових зразків відмін і речень української мови. „Українське Видавництво", Краків—Львів 1944. 8°. Стор. 32. Ціна зл. 2.50. Допущено до вжитку в школах з українською мовою навчання розпорядком Головного Відділу Науки та Навчання в Уряді Ген. Губ.

Книжку висилаємо тільки до книгарень.

„Українське Видавництво"
Краків, Райхсштрассе 34.

НОВИНКИ

Жиди в мадярській торгівлі. 60% будапештенських крамниць знаходилося в жидівських руках. Тому тепер треба було замкнути в Будапешті 18.000 крамниць з-поміж усіх 30.000.

Гетта в Мадярщині. У всіх мадярських містах почали минулого тижня переселювати жидів у гетта.

Які шкоди спричинив Везувій. За дотеперішніми обчисленнями, недавній вибух Везувія знищив 11 сіл, поверхнею 143 кв. км. Згинуло 391 людей, шкоди виносять два міліярди лірів.

Епідемія плямистого тифу в Неаполі та околиці померло в лютому 7000 людей на плямистий тиф. Високе число жертв пояснюється тим, що нема жадних засобів до щеплення. В квітні підвищилося число померлих на плямистий тиф до 15.000.

В Судані спека. Невувала досі спека навістила англо-єгипетський Судан.

Від 15-го до 21-го травня затемнення обов'язує від год. 9.00 веч. до 4.00 рано

ОХОРОНА КАЧЕНЯТ ПЕРЕД ПЕРЕСТУДОЮ.

Каченята більш вразливі на некорисні атмосферичні умови, ніж нам видається. Тому в перших тижнях життя треба їх держати здалека від води, якщо атмосферичні умови не надто корисні. Їх узагалі треба оберігати перед вогкістю, холодом і протягами. Приміщення мусить бути сухе. Завдяки відповідній поживі, качки стають відпорніші на перестуду та швидше й інтенсивніше поростають пір'ям. Паша повинна бути свіжа, не квасна і не занадто вогка. Навіть найменші забурення в травленні загальмовують ріст і поростання в пір'я та роблять качок податними на хвороби. Дуже добре підходить свіжа й чиста картопля зі збіжевим шротом, або з ґрисом, а передусім січена зелена паша, як от кропива, молочій, та інші рослини. Окрему увагу треба звернути на водяну ряску, що являється прекрасною додатковою пашею і завдяки тому, що має в собі багато вапна, побуджує ріст і поріст пір'я. Найкраще подавати ряску в малих коритах із водою, щоб качки її виловлювали.

Оголошуємо вписи до всіх кляс Держ. Учит. Семінарії в Грубешеві. Прохання разом з життєписом складати до кінця травня 1944 р. Всі інші документи (метрики і шкільні свідоцтва) пред'явити при вступному іспиті, що відбудеться з початком липня. Учні, що покинули самовільно школу, не можуть бути прийняті до Семінарії.

33—1—2 **Дирекція.**

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher 102-79.